

CONSILIUL NAȚIONAL AL ORGANIZAȚIILOR DE
PENSIONARI ȘI AL PERSOANELOR VÂRSTNICE

Analiză privind evoluția pensiilor din România în perioada 2012-2022

Oreste CALIPOLITIS

MARTIE, 2023

CUPRINS

I. Introducere	2
II. Principalele cifre despre pensii din ultimul deceniu	5
2.1. Valoarea punctului de pensie	5
2.2. Evoluția numărului de pensionari în perioada 2012-2022	6
2.3. Puterea de cumpărare în perioada 2012 -2022	8
2.4. Inflația în perioada 2012-2022	9
III. Concluzii	11
IV. Bibliografie	13

INTRODUCERE

Principalul obiectiv al sistemelor de pensii este asigurarea protecției sociale a persoanelor vârstnice împotriva sărăciei și asigurarea unor condiții care să le permită să se bucure de un nivel de trai decent și de independență economică la bătrânețe.

În România, cea mai mare problemă a sistemului public de pensii este legată de sustenabilitatea financiară. De aceea, noua reformă din domeniul pensiilor ar trebui să revizuiască condițiile de pensionare ale angajaților, deoarece ieșirea mai devreme la pensie a acestora s-a dovedit, în timp, a avea efecte negative asupra pieței muncii, dar și asupra bugetului asigurărilor sociale de stat.

Grav afectate de fenomenul de îmbătrânire a populației, toate țările europene se confruntă cu provocarea dificilă de a îmbunătăți sustenabilitatea pe termen lung a sistemelor lor de pensii, fără a pune în pericol obiectivul lor principal: de a asigura pensii adecvate și de a menține valoarea lor în timp, bazându-se pe o serie limitată de opțiuni de politici.

În contextul actual, viața este din ce în ce mai grea și puterea de cumpărare a pensionarilor scade de la o zi la alta. Această problematică stringentă, de o importanță majoră, va face obiectul acestei analize privind evoluția pensiilor din România în perioada 2012 - 2022.

Pentru început în această lucrare vom prezenta în ce măsură s-a deteriorat calitatea vieții pensionarilor în ultimii 10 ani, iar în final se face apel la factorii decidenți, care ar trebui să găsească măsuri eficiente pe termen lung cu scopul de a îmbunătăți calitatea vieții acestora.

Este binecunoscut faptul că măsurile adoptate de Guvern în baza unor legi, hotărâri de guvern și ordonanțe de urgență de guvern au rezolvat parțial nevoile pensionarilor, deoarece prețurile la alimentele de bază au crescut de fiecare dată cu mărirea valorii punctului de pensie.

Considerăm că este necesar să tragem un semnal de alarmă în legătură cu situația actuală în care se află pensionarii din România, cei mai mulți dintre ei având venituri mici, care îi plasează adesea sub pragurile de sărăcie, stabilite la nivel național și european.

PRINCIPALELE CIFRE DESPRE PENSII DIN ULTIMUL DECENIU

În acest capitol vom analiza anumite date relevante pentru problematica studiată. Acestea sunt furnizate de site-ul Ministerului Muncii și Solidarității Sociale (www.mmuncii.ro), cel al Casei Naționale de Pensii Publice (www.cnpp.ro) precum și cel al Institutului Național de Statistică (www.insse.ro).

2.1. Valoarea punctului de pensie

Vom începe cu prezentarea, în tabelul de mai jos, a actelor normative care au fost adoptate pentru mărirea valorii punctului de pensie în vederea asigurării unui trai decent pentru milioanele de pensionari.

Tabelul nr. 1. Evoluția punctului de pensie în perioada ian. 2012 - dec. 2022

Anul	Luna	Actul normativ	Valoarea punctului de pensie (lei)
2012	ianuarie	Legea nr. 263/2010	732,8
2013	ianuarie	OUG 1/2013	762,1
2014	ianuarie	Legea nr. 340/2013	790,7
2015	ianuarie	Legea nr. 187/2014	830,2
2016	ianuarie	Legea nr. 340/2015	871,7
2017	februarie	OUG 99/2016	917,5
	iulie	OUG 2/2017	1000
2018	ianuarie	Legea nr. 3/2018	1000
	iulie	OUG 82/2017	1100
2019	septembrie	OUG 114/2018	1265
2020	septembrie	OUG 135/2020	1442
2022	ianuarie	OUG 125/2021	1586

Sursa: Datele utilizate sunt disponibile la adresa: <https://mmuncii.ro>

Creșterea valorii punctului de pensie în această perioadă a condus la o ameliorare a calității vieții pensionarilor, ceea ce se reflectă în statisticile naționale din ultimii ani.

2.2. Evoluția numărului de pensionari în perioada 2012-2022

În prezent, sistemul public de pensii este reglementat de Legea nr. 263/2010 și anumite prevederi ale Legii nr. 127/2019 (specificate în OUG nr.8/2021), a cărei intrare în vigoare a fost amânată pentru luna septembrie 2023.

Sistemul public de pensii este de tip redistributiv, bazat pe solidaritate intergenerațională și funcționează conform principiului contributivității. Fondurile de asigurări sociale se constituie pe baza contribuțiilor datorate de persoanele fizice și juridice, participante la sistemul public, drepturile de asigurări sociale cuvenindu-se pe temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite.

Conform Legii nr. 263/2010, în sistemul public de pensii se acordă următoarele categorii de pensii:

- pensia pentru limită de vârstă;
- pensia anticipată;
- pensia anticipată parțial;
- pensia de invaliditate;
- pensia de urmaș;
- ajutor social.

Pensia este un drept acordat la cerere și are la bază plata contribuției de asigurări sociale pe o perioadă minimă de timp, prevăzută de lege în raport cu data nașterii solicitantului.

Pentru a putea beneficia de o categorie de pensie, solicitantul trebuie să facă dovada îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege.

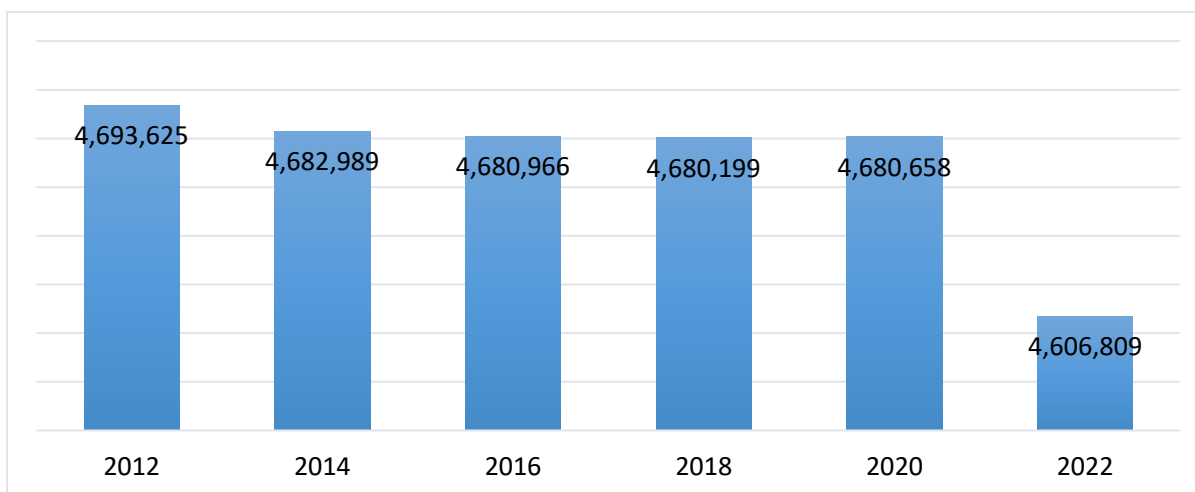
Evoluțiile demografice din ultimii ani, schimbările din economia și societatea

românească și-au pus amprenta asupra structurii populației active, dar și asupra dimensionării populației inactive.

Pensionarii dețin o pondere însemnată în totalul populației inactive, numărul acestora aflându-se pe o pantă descendentă. Numărul total al pensionarilor din sistemul public de pensii era, la sfârșitul lunii decembrie 2022, de 4.606.809 persoane, față de luna decembrie 2012, unde numărul de pensionari era de 4.693.625 persoane. Astfel, s-a înregistrat în această perioadă o scădere a numărului de pensionari (86.816 mii).

În perioada decembrie 2020 - decembrie 2022, conform datelor furnizate de Casa Națională de Pensii Publice, a existat, de asemenea, o scădere semnificativă a numărului de pensionari (73.849 mii). Astfel, putem afirma că evoluția numărului de pensionari în perioada 2012 - 2022 a cunoscut variații în timp, așa cum reiese din Figura nr. 1.

Figura nr. 1 Evoluția numărului de pensionari (2012-2022)

Sursa: Datele utilizate au fost furnizate de către Casa Națională de Pensii Publice

Scăderea numărului de pensionari de-a lungul timpului se află, așadar, în strânsă corelație cu calitatea vieții. De aceea, evaluarea calității vieții este extrem de importantă în politicile care susțin îmbătrânirea activă.

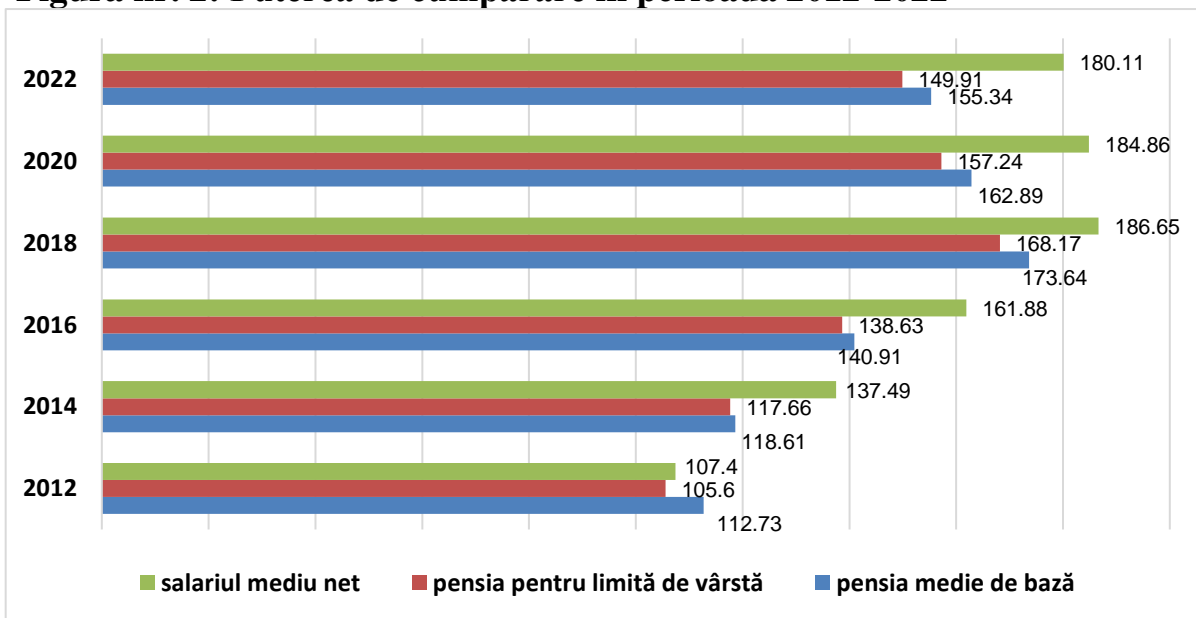
2.3. Puterea de cumpărare în perioada 2012 -2022

Puterea de cumpărare reprezintă cantitatea de bunuri sau servicii, care poate fi obținută cu o sumă fixă de bani, în funcție de nivelul prețului.

Costurile vieții într-o țară cu o monedă devalorizată afectează puterea de cumpărare. În plus, acest indicator nu se măsoară numai prin valoarea unui bun, ci se creează un coș de bunuri, de obicei bunuri primare (bunuri esențiale), pentru a stabili o comparație logică, care ne arată faptul că există țări cu costuri de viață diferite, unde este evident că o persoană va avea puteri de cumpărare diferite.

Capacitatea oamenilor de a cumpăra bunuri sau servicii pe care le caută este direct legată de factorul inflației. Cu alte cuvinte, în cazul unei țări, în care există o creștere a prețurilor bunurilor sau serviciilor, oamenii vor avea o scădere a puterii de cumpărare. Acest lucru se va întâmpla dacă veniturile (salariu, investiții și alte tipuri de resurse) nu au crescut la aceeași rată cu prețurile. După cum se poate observa în Fig. nr. 2, în anul 2012, puterea de cumpărare este mai mare față de anul 2022.

Figura nr. 2: Puterea de cumpărare în perioada 2012-2022

Sursa: Datele utilizate au fost furnizate de către Casa Națională de Pensii Publice și Institutul Național de Statistică

Chiar dacă valoarea punctului de pensie a crescut în mod simțitor, puterea de cumpărare este mai mică, deoarece aceasta nu este adaptată la inflație, aflată în continuă creștere.

2.4. Inflația în perioada 2012-2022

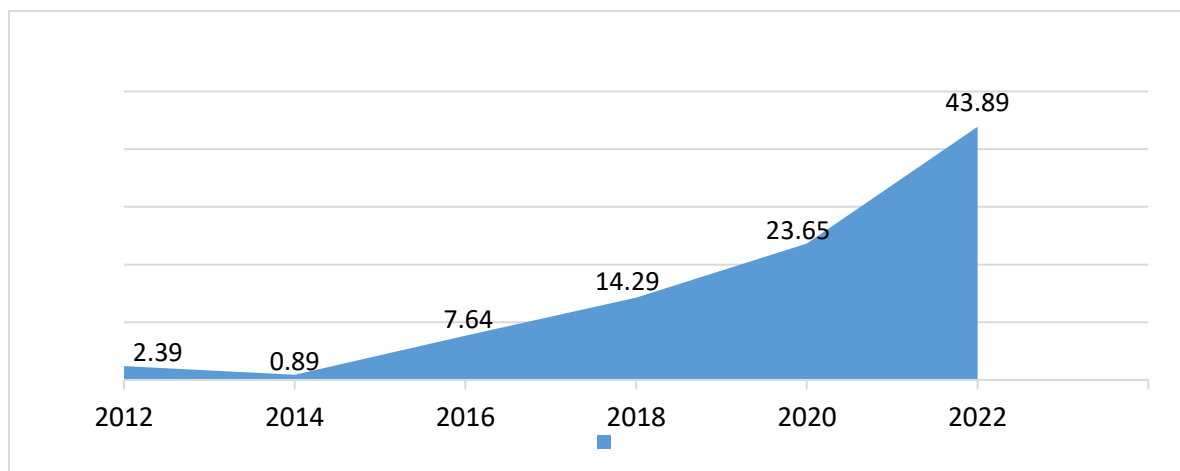
Într-o economie de piață, prețurile bunurilor și serviciilor se pot modifica oricând. Inflația se manifestă atunci când se înregistrează o creștere generalizată a prețurilor bunurilor și serviciilor.

La calcularea creșterii medii a prețurilor, se alocă o pondere mai mare prețurilor produselor pentru care cheltuim mai mult, cum ar fi utilitățile față de cele ale produselor pentru care cheltuim mai puțin, cum ar fi zahărul sau timbrele poștale.

Media obiceiurilor de consum ale gospodăriilor populației, luate în ansamblu, determină ponderea pe care diferite produse și servicii o au în măsurarea inflației. La calcularea inflației, sunt luate în considerare toate bunurile și serviciile care intră în consumul gospodăriilor populației, inclusiv:

- articole zilnice (precum alimentele, ziarele și benzina);
- bunuri de folosință îndelungată (de exemplu, îmbrăcămintea, calculatoarele personale și mașinile de spălat);
- serviciile (cum ar fi: coaforul, asigurările și închirierea de locuințe).

Figura nr. 3: Inflația în perioada (2012-2022)

Sursa: Datele utilizate au fost furnizate de către Casa Națională de Pensii Publice și Institutul Național de Statistică.

Datele prezentate în figura de mai sus ne arată o creștere a inflației în cei 10 ani studiați. Odată cu creșterea inflației, a scăzut și puterea de cumpărare, mai ales, în rândul persoanelor vârstnice.

CONCLUZII

România nu este singura țară, care se confruntă cu aceste tendințe ale îmbătrânirii populației, manifestate acut la nivel european și global. Toate studiile realizate de Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Uniunea Europeană, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Institutul Național de Cercetări Economice și alte cercetări independente arată același lucru: populația României se înscrie într-o tendință accentuată de îmbătrânire, fapt care, din lipsă de reforme va duce, în scurtă vreme, la explozia „bombei demografice”.

Reducerea și îmbătrânirea populației pun presiuni tot mai mari pe sistemul public de pensii, care trebuie să susțină, cu mai puțini contribuitori (salariați - plătitori de contribuții sociale), un număr tot mai mare de beneficiari.

Problemele demografice ale României arată că sistemul public de pensii nu mai este sustenabil în forma actuală și necesită o nouă reformă. Această situație destul de îngrijorătoare pentru pensionari a ajuns să fie unul dintre cele mai controversate subiecte în mass-media din România.

În România, cuantumul pensiei se determină prin înmulțirea numărului total de puncte realizat de asigurat cu valoarea punctului de referință.

Valoarea punctului de referință prevăzută reprezintă raportul dintre valoarea punctului de pensie și nivelul mediu al stagiilor de cotizare.

Valoarea punctului de pensie, la data de 1 ianuarie 2022, era de 1.586 lei. Începând cu anul 2023, valoarea acestuia a crescut la 1.785 lei.

Prin urmare, sunt necesare o serie de principii de care ar trebui să țină cont decidenții politici, atunci când se vorbește despre îmbunătățirea reformei în domeniul pensiilor. Dintre acestea, amintim:

- respectarea principiului de contributivitate de fiecare dată când apar modificări legislative în domeniul pensiilor;

- egalizarea vârstei de pensionare pentru femei și bărbați constituie un element important pentru eliminarea disparității de gen de la nivelul pensiilor;
- elaborarea unei politici demografice, necesară pentru a asigura viitorii contribuitori la sistemul public de pensii;
- realizarea unei baze de date completă și informatizată privind toți pensionarii din România și beneficiile acumulate de către aceștia, corelată cu alte informații electronice care să permită evidențe, verificări, analize statistice, etc;
- promovarea politicilor de îmbătrânire activă, cu precădere, pe stimularea persoanelor angajate, care îndeplinesc vârsta legală de pensionare și care doresc să rămână în continuare în activitate;
- realizarea de campanii publice cu scopul informării și educării privind resursele și instrumentele de economisire puse la dispoziția românilor pentru păstrarea aceluiași standard de viață la momentul retragerii acestora din activitate.

Preocuparea continuă a oricărei guvernări ar trebui să rămână grija pentru creșterea calității vieții cetățenilor săi, astfel încât, după pensionare, persoanele vârstnice să nu mai fie expuse riscului de sărăcie.

BIBLIOGRAFIE

A. PUBLICAȚII ELECTRONICE:

- ENACHE, Irina-Elena. Analiza sistemului de pensii din România comparativ cu sistemele de pensii din unele țări membre ale Uniunii Europene, 2022, 41p.
Disponibil la adresa: <https://cnpv.ro/analize/>. Accesat: 12.03.2023

B. SURSE WEB:

- <https://cnpp.ro>
- <https://www.ecb.europa.eu>
- <https://mmuncii.ro>
- <https://ro.economy-pedia.com>
- <https://insse.ro>